

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

ERAELU KAITSE JA RIIGI LÄBIPAISTVUSE EEST

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr. 2.1.-3/18/2474

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija Andmekaitse Inspektsiooni juhtivinspektor Sirje Biin

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht 10.10.2018, Tallinn

Vaide esitamise aeg 13.08.2018 (registreeritud inspektsioonis 14.08.2018)

Teabevaldaja Häirekeskus
aadress: Osmussaare 2, 13811 Tallinn
e-posti aadress: 112@112.ee

Teabevaldaja vastutava isik peadirektor

Vaide esitaja (teabenõudja) Erasik
aadress: XXXXXXXX xx-xx, Tallinn

Vaide esitaja esindaja Piret Blankin
Vandeadvokaat
Advokaadibüroo Derling
Liivalaia 45, Tallinn
E-post: piret.blankin@derling.ee

RESOLUTSIOON:

avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punkti 4, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lõike 3 alusel

1) teen vaideotsuse rahuldada vaie osaliselt:

2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

Vaadata uuesti läbi vaide esitaja 06.08.2018 teabenõue osas, milles vaide esitaja soovis enda kohta käivaid andmeid, kas väljastades isikut puudutavad andmed või keeldudes nende väljastamisest, kui selleks on seadusest tulenev alus. Juhul kui Häirekeskus leiab, et tal puudub pädevus otsustada ka isikut ennast puudutavate andmete väljastamise üle, siis keelduda andmete väljastamist, viidates õiguslikule alusele ja edastada isiku pöördumine vastavat pädevust omavale asutusele.

3) jätta vaie rahuldamata kõnesalvestise väljastamata jätmise osas, kuna korrakaitseaduse § 35¹ lõikest 4 tulenevalt on hädaabikõnede salvestised piiranguga teave ning vaide esitajal puudub juurdepääsuõigus salvestistele.

3) määrán ettekirjutuse täitmise tähtajaks 19.oktoober 2018.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspeksiioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Tallinna halduskohtusse üksnes vaideotsuse (üalaloodud punkt 3) rahuldamata jäänud osas või juhul, kui Andmekaitse Inspeksiioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil. Seejuures saab vaideotsuse tühistamist nõuda üksnes koos teabevaldajale esitatud nõudega, mis jäi vaideotsusega rahuldamata.

Riigiasutus saab käesoleva ettekirjutuse vaidlustada vaidega Andmekaitse Inspeksiiooni peadirektorile või Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 101 toodud korras.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspeksiiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspeksiioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. 06.08.2018 esitas vaide esitaja esindaja Häirekeskusele teabenõude, milles palus väljastada kolmanda isiku poolt Häirekeskusesse Erasiku ja tema pere kohta tehtud kõne helisalvestise. Vaide esitaja leidis, et kuna kõne on tehtud tema pere kohta, siis ei saa see sisaldada helistaja eraelulisi ega delikaatseid isikuandmeid. Kui kõnes isegi sisalduvad kolmandate isikute isikuandmed, siis kuna need käivad otseselt kliendi ja tema perekonna kohta, siis ei ole need mitteavaldatavad või on kliendil nende suhtes juurdepääsuvajadus seoses õiguste kaitse vajadusega. Vaide esitaja lisan, et kui Häirekeskus siiski leiab, et kliendil juurdepääsuvajadus puudub, siis palus vaide esitaja avaldamisele mittekuuluvad isikuandmed eemaldada ja edastada palutud teave ilma vastava osata.
2. 13.08.2018 keeldus Häirekeskus soovitud helisalvestise väljastamisest, põhjusel, et soovitud teabele on kehtestatud juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 punktide 11 ja 12 alusel.
3. Vaide esitaja eeltooduga ei nõustunud ja esitas 13.08.2018 Andmekaitse Inspeksiioonile vaide.
4. Kuna vaines esinesid puudused, andis inspeksiioon tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.
5. 30.08.2018 kõrvaldas vaide esitaja vaines esinevad puudused ning inspeksiioon võttis vaide menetlusse.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Eraisik on Advokaadibüroo DERLING klient ning on volitanud end esindama vandeadvokaat Piret Blankini (vt volikiri, lisa 1). Käesolevaga pöördub advokaadibüroo DERLING vandeadvokaat Piret Blankin Andmekaitse Inspeksiiooni poole Erasiku nimel ja ülesandel.

2. Eraisiku esindaja esitas Häirekeskusele 06. augustil 2018 teabenõude (vt teabenõue, lisa 2), millega paluti väljastada kolmanda isiku poolt Häirekeskusesse Eraisiku ja tema pere kohta tehtud kõne.

3. 13. augustil 2018 vastas Häirekeskus, et soovitud teave on tunnistatud juurdepääsupiiranguga teabeks avaliku teabe seaduse (AvTS) § 35 lõike 1 punktide 11 ja 12 alusel, mille kohaselt on teabevaldaja kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks teabe, mis sisaldab delikaatseid isikuandmeid ja isikuandmeid, kui sellisele teabele juurdepääsu võimaldamine kahjustaks oluliselt andmesubjekti eraelu puutumatust. Häirekeskus ei põhjendanud, milliseid delikaatseid isikuandmeid kõne sisaldas või kuidas see helistaja eraelu puutumatust mõjutab.

4. Allakirjutanu hinnangul ei saa kolmanda isiku kõne Eraisiku kohta kuidagi kahjustada selle helistaja enda eraelu. Kõne ei olnud eraisikule, vaid avalikule häirekeskusele, kus see lindistatakse. Kolmas isik esitas infot Eraisiku või tema pere kohta ning see kõne ei saanud sisaldada helistaja enda eraelulisi andmeid.

5. Eraisik soovib teada, kes ja mida tema pere kohta avalikule häirekeskusele teatas, et otsustada õiguskaitsevahendite kasutamine. Jääb arusaamatuks, miks selline informatsioon peaks olema Eraisikule piiratud. Teabe piiramine rikub ebaproportsionaalselt Eraisiku põhiõigusi, sh õigust kohasele menetlusele ja riigi kaitsele, samuti isikuõigust teada enda kohta haldusorganites säilitatavate andmete kohta.

6. AvTS § 46 sätestab, et isik, kelle AvTS-is sätestatud õigusi on rikutud, võib vaidega pöörduda järelevalveorgani poole, milleks AvTS § 45 kohaselt on Andmekaitse Inspeksioon. Eraisik on seisukohal, et tema õigusi on rikutud, kuivõrd Häirekeskus on selgelt väljendanud, et ei täida esitatud teabenõuet.

7. Eraisik palub Andmekaitse Inspeksioonil teha Häirekeskusele ettekirjutuse tulenevalt Eraisiku 03.08.2018 teabenõude mitte nõuetekohasest menetlemisest ja kohustada Häirekeskust edastama Eraisiku poolt soovitud teave viivitamatult.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Andmekaitse Inspeksioon on teatanud oma 06.09.2018 kirjas nr 2.1-3/18/2474, et Eraisiku esindaja vandeadvokaat Piret Blankin on esitanud vaide Häirekeskuse tegevuse peale teabenõude täitmisest keeldumise osas.

Vastame Andmekaitse Inspeksiooni pool järelepärimises esitatud küsimustele järgmiselt. Päästeseaduses § 91 lg 1 on selgitatud, et hädaabiteadete menetlemise andmekogu on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, kus töödeldakse hädaabiteate menetlemisega seotud andmeid kiirema abi osutamiseks, et kaitsta inimese elu, tervist, vara ja keskkonda. Sama seaduse paragrahv lg 3 täpsustab, et hädaabiteadete menetlemise andmekogu asutab ja selle põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Vastavalt Hädaabiteadete menetlemise andmekogu põhimääruse § 2 lg 1-le on andmekogu vastutavaks töötlejaks Häirekeskus ning sama paragrahvi lg 2 kohaselt volitatud töötlejaks Politsei- ja Piirivalveamet. Hädaabiteadete menetlemise andmekogusse kantavad andmed on loetletud eelnimetatud põhimääruse § 5-s.

Vastavalt Korrakaitse seaduse § 35¹-le salvestab Häirekeskus Euroopa ühtsele hädaabinumbri „112” saabunud informatsiooni ning salvestist säilitatakse vähemalt üks kuu salvestamise päevast arvates, kuid kõige kauem üks aasta. Sama paragrahvi lg 4 kohaselt on

salvestise andmed asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave. Salvestise ja salvestise andmete väljastamine on lubatud üksnes seaduses ettenähtud alustel ja korras.

Teie poolt esitatud küsimusele seonduvalt kõnesalvestiste hädaabiteadete menetlemise andmekogu juures salvestamisega saame vastata järgmiselt: Häirekeskus säilitab kõnesalvestisi hädaabiteadete menetlemise andmekogu juures vastavalt õigusaktides kehtestatud korrale, kuid tegemist ei ole andmekogu osaga.

Vastavalt hädaabiteadete menetlemise andmekogu põhimääruse § 11 lg 2-le väljastab politsei pädevuses oleva hädaabiteate menetlemist puudutavad andmed ning politsei reageeriva ressursi andmed Politsei- ja Piirivalveamet, järgides vastutava töötleja kehtestatud andmete väljastamise korda. Kuivõrd vaide aluse kaasuse näol on tegemist politsei pädevusse jääva sündmusega, puudub Häirekeskusel õigus hädaabiteate menetlemist puudutavate andmete, sh vaide esitaja või tema alaealiste lastega seotud teabe väljastamiseks. Antud pädevus on Politsei- ja Piirivalveametil.

Vastuseks Teie poolt esitatud küsimusele, kas Häirekeskusel (ülal toodut silmas pidavalt ka Politsei- ja Piirivalveametil) on tehniliselt võimalik väljastada kõne salvestust osas, mis sisaldab vaid vaide esitaja ja tema alaealiste laste kohta käivat teavet, saame Häirekeskuse seisukohast lähtuvalt vastata: tehniliselt on kõnesalvestuse lõikamine võimalik.

Häirekeskusel puuduvad tehnilised võimalused ja vahendid hindamaks, kas kõnealuse kõne sooritaja võib olla tuvastatav. Leiame, et alati on võimalus, et isikud tunnevad üksteist, millest nähtuvalt võib olla ka isikusamasus lihtsasti hääle järgi tuvastatav. Lisaks peame oluliseks märkida, et kuna hädaabikõne sooritaja näol on tegemist kolmanda isikuga, kes võib olla konkreetse kaasuse menetlemisel tunnistajaks, on Häirekeskuse kohus isiku õigusi mitte kahjustada. Eeltoodut silmas pidavalt ning lähtudes AvTS-i § 23 lõike 1 punkti 1-st, mille järgi keeldub teabevaldaja teabenõude täitmisest, kui taotletava teabe suhtes kehtivad juurdepääsupiirangud (Häirekeskusesse helistanud kolmanda isiku telefonikõne on juurdepääsupiiranguga) ja teabenõudjal ei ole taotletavale teabele juurdepääsuõigust, puudub Häirekeskusel õigus ning ka pädevus kõnealuse kõne salvestust väljastada.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduse või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.

Vaidlust ei ole selles, et hädaabikõnede salvestused on avalik teave, mis on saadud avalikke ülesandeid täites. AvTS § 3 lg 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras.

Hädaabikõnede salvestistele juurdepääsu, sh väljastamist, reguleerib korra- ja teabekaitse seaduse § 35¹ lg 4, mille kohaselt on salvestise andmed asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave. Salvestise ja salvestise andmete väljastamine on lubatud üksnes seaduses ettenähtud alustel ja korras. Seega on hädaabisalvestiste puhul tegemist piiranguga teabega, millele on juurdepääsuõigus AvTS § 38 lg 3 kohaselt riigi ja kohaliku omavalitsuse ametnikul või töötajal oma ametiülesannete täitmiseks. Seda teavet ei tohi edastada kolmandatele isikutele juurdepääsupiirangu kehtestanud asutuse loata.

Kuna hädaabikõnede salvestised on juurdepääsupiiranguga teave, siis avaliku teabe seaduse kohaselt ei ole vaide esitajal helisalvestistele juurdepääsuõigust. Ka ei saa Andmekaitse Inspektsioon nõustuda vaide esitajaga selles, et kõnesalvestise edastamine ei saa kuidagi rikkuda helistaja eraelu puutumatust. Kui helistaja isik on vaide esitajale hääle järgi tuntav, võib see kaasa tuua helistajale soovimatut kontakti võtmist nii temaga või tema lähedastega ning

sellisel juhul on tegemist eraelu riivega.

Eeltoodu ei tähenda siiski seda, et vaide esitajal ei ole juurdepääsuõigust ka teda puudutavatele andmetele. Nimelt sätestab isikuandmete kaitse seaduse § 19 lõige 2, et isikul on õigus saada isikuandmete töötlejalt enda kohta käivaid isikuandmeid. Sama paragrahvi lõikest 3 tulenevalt on isikuandmete töötleja kohustatud isikule andma teavet ja väljastama nõutavad isikuandmed või põhjendama andmete väljastamisest või teabe andmisest keeldumist avalduse saamisest alates viie tööpäeva jooksul.

Seega on vaide esitajal õigus saada küll enda ja oma alaealiste laste kohta käivaid andmeid, kuid mitte helistaja ja muude isikute kohta käivaid andmeid ega ka helisalvestist.

Vastusest vaide esitajale võib aru saada, et vaide esitaja poolt soovitud helisalvestis on Häirekeskusel olemas. Eeltoodust tulenevalt on Häirekeskus keeldunud küll õiguspäraselt teabenõude täitmisest, kuid jätnud väljastamata vaide esitaja kohta käiva teabe. Ka olukorras, kus pole võimalik väljastada helisalvestist, on võimalik väljastada kirjalikult isikule teave, mida tema kohta Häirekeskusele teatati. Siinkohal pean vajalikuks märkida, et vaide esitajal on õigus saada ainult enda ja oma alaealiste laste kohta käivaid andmeid, juhul kui helisalvestis neid sisaldab, kuid ei ole õigust saada oma abikaasa ja teiste isikute kohta käivaid andmeid. Seega ei saa viide, et helisalvestis sisaldab ka teiste isikute piiranguga andmeid, olla aluseks isiku enda kohta käivate andmete väljastamisest keeldumiseks. Juhud, millal Häirekeskusel on õigus keelduda ka isiku enda kohta käivate andmete väljastamisest, on ära toodud IKS §-20.

Häirekeskus on vastuses Andmekaitse Inspektsiooni järelepärimisele selgitanud, et *vastavalt hädaabiteadete menetlemise andmekogu põhimääruse §11 lg 2-le väljastab politsei pädevuses oleva hädaabiteate menetlemist puudutavad andmed ning politsei reageeriva ressursi andmed Politsei- ja Piirivalveamet, järgides vastutava töötleja kehtestatud andmete väljastamise korda. Kuivõrd vaide aluse kaasuse näol on tegemist politsei pädevusse jääva sündmusega, puudub Häirekeskusel õigus hädaabiteate menetlemist puudutavate andmete, sh vaide esitaja või tema alaealiste lastega seotud teabe väljastamiseks. Antud pädevus on Politsei- ja Piirivalveametil.* Eeltoodut on Häirekeskus selgitanud küll Andmekaitse Inspektsioonile, kuid ei ole selgitanud vaide esitajale.

Nõustun Häirekeskusega selles, et eelnimetatud andmekogust andmete väljastamine on Politsei- ja Piirivalveameti pädevuses, kuid Häirekeskuse vastuses inspektsiooni järelepärimisele on Häirekeskus kinnitanud, et kõnesalvestised ei ole andmekogu osa. Seega ei saa inspektsiooni hinnangul kõnesalvestistest teabe väljastamisele kohaldada ka andmekogu põhimääruses sätestatud.

Isegi juhul kui Häirekeskusel ei ole soovitud teabe väljastamise üle otsustuspädevust, siis oli Häirekeskusel kohustus edastada kodaniku pöördumine vastavat pädevust omavale teabevaldajale ja teavitada sellest vaide esitajat. Antud juhul seda tehtud ei ole. Seega tuleb Häirekeskusel vaide esitaja teabenõue, millest nähtuvalt soovis vaide esitaja muuhulgas ka enda kohta käivaid andmeid, uuesti läbi vaadata ja kas väljastada isikut puudutavad andmed või keelduda nende väljastamisest, kui selleks on seadusest tulenev alus. Juhul kui Häirekeskus leiab, et tal puudub pädevus otsustada ka isikut ennast puudutavate andmete väljastamise üle, siis keelduda andmete väljastamist, viidates õiguslikule alusele ja edastada isiku pöördumine pädevust omavale asutusele.

Teabenõudest nähtuvalt on vaide esitaja esindaja märkinud, et vaide esitaja esitajana on tal tulenevalt advokatuuriseadust õigus saada riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutusest õigusteenuse osutamiseks vajalikke andmeid, tutvuda dokumentidega ning saada neist ära kirju ja väljavõtteid, kui andmete ja dokumentide saamine ei ole advokaadile seadusega keelatud. Siinkohal juhin vaide esitaja esindaja tähelepanu sellele, et teabenõude olete esitanud oma kliendi nimel ehk siis teabenõudjaks ei ole antud juhul mitte vandeadvokaat Piret Blankin, vaid Teie esindatav Erasik, kellele ei laiene advokatuuriseadus. Segamini ei tohi ajada, millal on teabenõude esitajaks vandeadvokaat Piret Blankin ja millal Teie esindatav. Seega ei ole teabenõude esitajal Erasikul advokatuuriseaduse alusel andmete saamise õigust.

/allkirjastatud digitaalselt/
Sirje Biin
juhtivinspektor
peadirektori volitusel